

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-77-70>

УДК 336.76:657:347.72(477)

ДЕПОЗИТАРНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ОБЛІК ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ЧАСТОК ТОВАРИСТВ

DEPOSITORY ACTIVITY: SECURITIES AND COMPANY SHARES ACCOUNTING

Кондрацька Наталія Миколаївна

кандидат економічних наук, доцент,

Національний університет водного господарства та природокористування

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9103-6241>**Котик Ольга Василівна**

старший викладач,

Національний університет водного господарства та природокористування

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2749-4472>**Шило Жанна Степанівна**

кандидат економічних наук, доцент,

Національний університет водного господарства та природокористування

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2669-6734>**Kondratska Natalia, Kotyk Olha, Shylo Shanna**

National University of Water and Environmental Engineering

У статті досліджено розвиток депозитарної системи України як інституційної основи обліку цінних паперів та часток товариств. Досліджено основні показники та генезис системи депозитарного обліку, при цьому особливу увагу приділено сучасним трансформаціям, що забезпечили розширення функціональних можливостей системи, зокрема запровадження депозитарного обліку часток товариств. Розроблено інституційну модель організації депозитарної діяльності, що поєднує інституційний та функціональний підходи та забезпечує цілісність облікової інфраструктури, узгодженість взаємодії між учасниками ринку й належний рівень контролю з боку регуляторів. Обґрунтовано, що консолідація обліку корпоративних прав у межах депозитарної системи, забезпечує захист прав учасників і формує сучасні механізми корпоративного управління, сприяють підвищенню прозорості і стійкості фондового ринку України.

Ключові слова: депозитарна система, депозитарій, депозитарні установи, облік цінних паперів, облік часток товариств, корпоративні права, корпоративне управління.

The article provides a comprehensive investigation into the institutional and functional development of the depository system of Ukraine, with a particular emphasis on its role as a core element of capital market infrastructure and a mechanism for strengthening corporate governance. The study highlights the historical genesis of the depository accounting system. Special attention is devoted to the introduction of depository accounting for limited liability company (LLC) shares, which represents a transformative stage in the modernization of corporate rights management, enabling the transition from traditional state registry mechanisms to an integrated digital accounting system. Empirical evidence based on statistical indicators for 2020–2024 demonstrates positive dynamics in the value of serviced assets, the increased participation of corporate issuers, and the structural dominance of government securities, reflecting both the resilience and vulnerabilities of the Ukrainian financial system in the context of wartime challenges. The research substantiates that the centralization of corporate rights accounting within the depository system enhances the protection of ownership rights, reduces the risks of unauthorized interventions, and ensures transparency of ownership structures, thereby contributing to the stability of corporate governance practices. Furthermore, the article develops an institutional model of depository activity that incorporates both functional and organizational perspectives. The findings reveal that the integration of digital services – such as remote general meetings, electronic voting, escrow mechanisms, and automated compliance monitoring – substantially improves the efficiency, accountability, and legal certainty of corporate decision-making processes. At the same time, the research identifies key challenges that accompany the ongoing transformation, including the need for technological and regulatory harmonization, expansion of authorized depository institutions, enhancement of business awareness

regarding the benefits of depository accounting, and the development of a balanced tariff policy. Addressing these challenges is crucial for strengthening the resilience of Ukraine's capital market and ensuring alignment with international standards of financial and corporate governance.

Keywords: depository system, depository, depository institutions, securities accounting, company shares accounting, corporate rights, corporate governance.

Постановка проблеми. Депозитарна система України, пройшовши шлях централізації та нормативного вдосконалення, сьогодні постає ключовим інститутом інфраструктури фондового ринку. Водночас її розвиток супроводжується низкою викликів, пов'язаних із цифровізацією процесів обліку, інтеграцією нових інструментів та гарантуванням належного захисту прав власників. Особливої актуальності набуває впровадження депозитарного обліку часток у статутному капіталі товариств з обмеженою відповідальністю, що потребує наукового осмислення організаційних, правових та економічних аспектів цього процесу й формування рекомендацій щодо подальшого розвитку корпоративної інфраструктури. Таким чином, постає наукова та практична потреба у комплексному дослідженні депозитарної системи України, виявленні ключових тенденцій її розвитку та аналізі проблем, що супроводжують процес цифровізації та розширення спектра фінансових інструментів. Саме це обґрунтовує актуальність статті та визначає необхідність подальшої наукової розробки порушеної проблематики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика організації депозитарної діяльності, удосконалення обліку прав на цінні папери та підвищення надійності розрахунків широко досліджується українськими науковцями. Облік часток у Центральному депозитарії цінних паперів, за Лисенком С., забезпечує прозорість інформації про власників, обмеження прав, обслуговування договорів і виплату дивідендів, а також захищає від рейдерських атак [1]. Є. Даниленко підкреслює, що система особливо корисна при використанні часток як застави чи гарантії передачі права власності, проте її ефективність залежатиме від майбутніх підзаконних актів [2].

Питання правового регулювання депозитарної та клірингової діяльності висвітлювались у роботах українських та зарубіжних вчених Г. В. Аксьонової, Б. О. Бондаренка, С. І. Брус [3], С. Я. Вавженчука [4], Ю. В. Ващенко [5]. Водночас сучасні дослідження вказують на збереження низки невирішених питань – від конфліктів у сфері перереєстрації прав до

потреби вдосконалення процедур взаємодії між рівнями системи, що зумовлює необхідність подальших наукових пошуків і вдосконалення інституційної архітектури депозитарної інфраструктури України.

Формулювання цілей статті. Завданням цього дослідження є визначення сутності депозитарної системи України, аналіз основних показників її функціонування, дослідження особливостей запровадження депозитарного обліку часток товариств з обмеженою відповідальністю, оцінка впливу цих процесів на розвиток корпоративного управління, а також окреслення ключових викликів і розробка пропозицій щодо вдосконалення інституційної моделі розвитку депозитарної інфраструктури України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Депозитарна система України є ключовим елементом інфраструктури ринку капіталу, що забезпечує ефективний облік та зберігання прав на цінні папери. Її формування та розвиток протягом останніх двох десятиліть відбувалися в умовах поступової централізації та вдосконалення нормативно-правового поля.

Формування депозитарної системи України розпочалося наприкінці 1990-х – на початку 2000-х років і здійснювалося на підставі положень Закону України «Про національну депозитарну систему» [6]. Початково депозитарна система мала складну структуру, що включала, окрім НДУ, Всеукраїнський депозитарій цінних паперів (ВДЦП) та депозитарій НБУ, відповідальний за облік державних цінних паперів.

У 2004 році Державна програма розвитку фондового ринку України рекомендувала централізувати депозитарний облік і створити єдиний депозитарій за зразком провідних країн. Важливим кроком у цьому напрямі стало ухвалення 6 липня 2012 року Закону України № 5178-VI «Про депозитарну систему України» [7], який встановив єдину централізовану систему на базі Національного депозитарію України. У 2022 році Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку надала Національному депозитарію ліцензію на здійснення клірингової діяльності, що

суттєво розширило його можливості у сфері розрахунково-клірингового обслуговування. Отже, у період з 2000 по 2024 рік депозитарна система України пройшла еволюційний шлях від розпорошеної багаторівневої структури з кількома суб'єктами до єдиного, централізованого депозитарію у вигляді Національного депозитарію України, що функціонує у тісній взаємодії з кліринговими структурами для забезпечення комплексного обслуговування ринку цінних паперів.

Упродовж останніх років фінансовий сектор України перебуває у фазі глибинних структурних змін, ключовим вектором яких є цифровізація процесів обліку активів та оновлення механізмів корпоративного управління. Одним із найбільш показових кроків у цьому напрямі стало нормативне закріплення у 2023 році можливості ведення депозитарного обліку часток у статутному капіталі товариств з обмеженою відповідальністю (ТОВ). З початку 2024 року Національний депозитарій України (НДУ) розпочав практичну реалізацію цього механізму, що дало змогу перевести облік часток із Державного реєстру юридичних осіб до централізованої облікової інфраструктури НДУ за аналогією з практикою обліку акцій акціонерних товариств.

Враховуючи специфіку організації депозитарного обліку в Україні та його дворівневу структуру, доцільним є подальший розгляд динаміки ключових показників функціонування депозитарної системи у 2020–2024 рр. Як бачимо, позитивна динаміка показників діяльності центрального депозитарію упродовж останніх п'яти років свідчить про відносну стабільність обсягів обслуговування

цінних паперів та поступове зростання кількості учасників депозитарної системи (табл. 1).

Найбільшими темпами на 5,7% (577 цінних паперів) упродовж аналізованого періоду зросла кількість випусків цінних паперів, що обслуговуються Центральним депозитарієм. На 436 емітенти збільшилась кількість учасників, цінні папери яких обліковуються даною інституцією. Стабільне і постійне зростання спостерігається також за показником кількості відкритих рахунків, що є важливим індикатором інвестиційної активності. Водночас показник кількості складених реєстрів власників іменних цінних паперів характеризується значною варіативністю: після зростання з 18 272 у 2020 р. до 21 642 у 2021 р. він суттєво знизився у 2022 р. до 12 665, а в наступні роки відновився до рівня 18 270 у 2024 р. Такі коливання були зумовлені змінами ринкової активності у період повномасштабного вторгнення.

За даними НКЦПФР кількість депозитарних установ в Україні скоротилась у порівнянні із 2020 роком на 22% (39 установ) і налічувала на кінець 2024 року 139 професійних учасників ринку. Попри це, загальна номінальна вартість цінних паперів, що обліковувалась депозитарними установами, зросла на 52% (1,28 трлн грн). Така тенденція свідчить про зростання вартості цінних паперів, що обслуговуються депозитарною системою (рис. 1).

Як видно з рисунку, найбільшим депонентом на рахунках якого обліковуються цінні папери є держава Україна. Так, починаючи з 2020 року, номінальна вартість цінних паперів на рахунках даного депонента збільшилась більш ніж у півтора рази – на 0,52 трлн грн.

Таблиця 1
Основні показники діяльності Центрального депозитарію у 2020–2024 рр.

Показник	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2024
Кількість випусків цінних паперів, які обслуговував Центральний депозитарій цінних паперів	10209	10331	10823	10778	10786
Кількість емітентів, цінні папери яких обслуговуються Центральним депозитарієм	10389	10753	10788	10810	10825
Кількість рахунків, відкритих клієнтам Центрального депозитарію	10601	10849	10858	11055	11081
Кількість складених реєстрів власників іменних цінних паперів	18272	21642	12665	15984	18270

Джерело: сформовано авторами на основі [8]

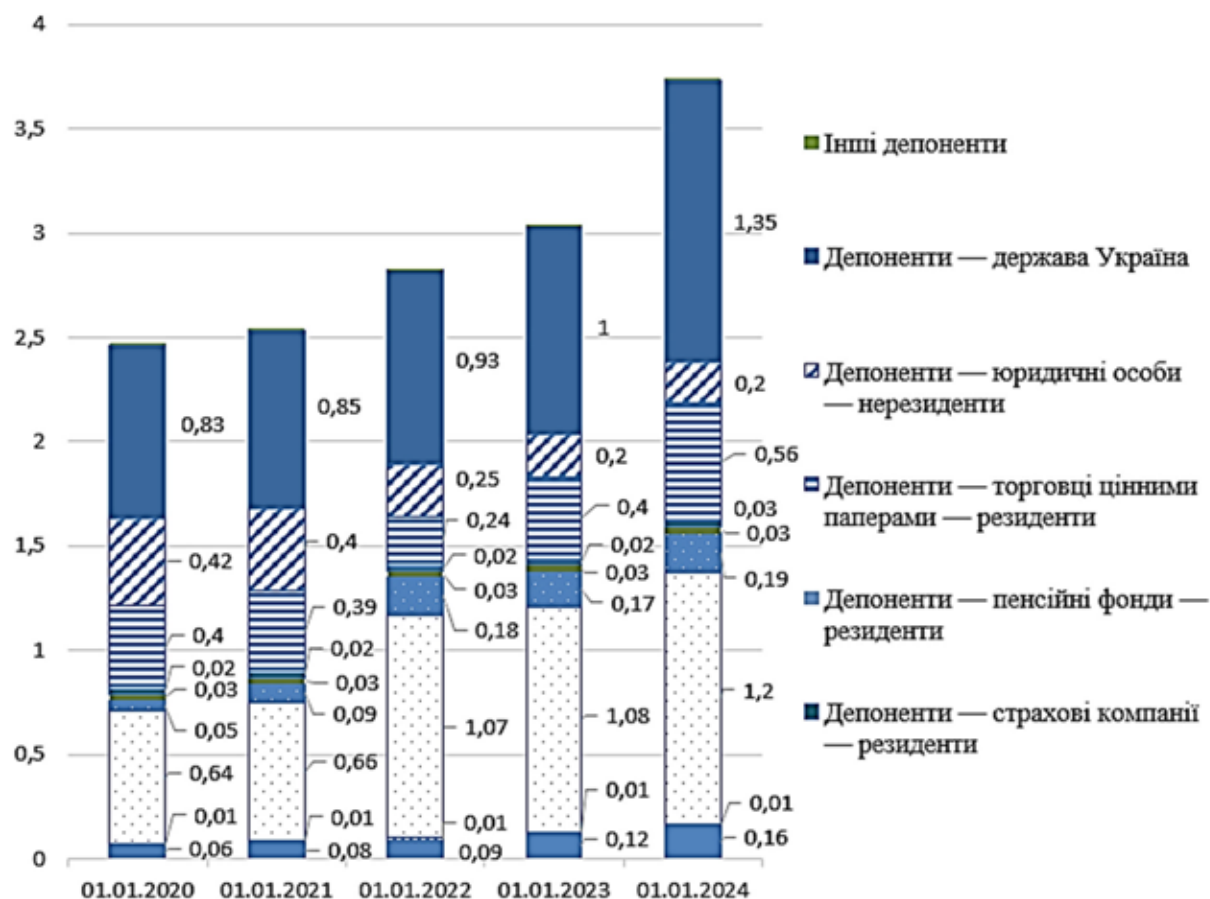

Рис. 1. Загальна номінальна вартість цінних паперів з розподілом за видами депонентів, трлн грн

Джерело: побудовано авторами на основі [8]

Причиною цього є активізація випуску облігацій внутрішньої державної позики, спрямованих на фінансування бюджетного дефіциту після початку активних бойових дій.

Упродовж аналізованого періоду відбулося зростання номінальної вартості цінних паперів на рахунках юридичних осіб – резидентів на 88%, тобто до 0,56 трлн грн, що свідчить про відновлення інвестиційної та емісійної активності корпоративного сектору. Після значного спаду у 2022 році, зумовленого повномасштабним вторгненням, відновився обсяг цінних паперів, депонованих торговцями, і становив 0,56 трлн грн. Варто також відзначити пришвидшене зростання обсягів рахунків у цінних паперах комерційних банків: їх номінальна вартість на початок 2024 р. перевищила показник 2020 р. більш ніж у 2,5 рази, досягнувши 0,19 трлн грн.

Як зазначалось, позитивна динаміка загальної номінальної вартості цінних паперів зумовлена насамперед збільшенням частки державних облігацій, що забезпечують відносно високу дохідність, залишаючись надій-

ним інструментом для підтримки економіки України (рис. 2).

Аналіз діаграми виявив, що депозитарний сегмент, як і в цілому ринок цінних паперів, – є висококонцентрованим, сумарні частки ОВДП та акції становлять понад 92%, що суттєво обмежує можливостями диверсифікації для інвесторів. Домінування державних цінних паперів є наслідком нестабільності, що спонукає інвесторів надавати перевагу менш ризиковим інструментам, емітованим державою. Водночас низька частка інших фінансових інструментів вказує на значний потенціал для розвитку цих сегментів у майбутньому.

Враховуючи сучасні тенденції, одним із ключових напрямів розвитку депозитарної системи є інтеграція обліку нових видів інструментів, зокрема часток товариств з обмеженою відповідальністю (ТОВ). Впровадження електронного депозитарного обліку цих активів сприятиме підвищенню прозорості, ліквідності та захищеності прав власників, що відповідає світовим стандартам та практикам. Водночас, розширення спектра

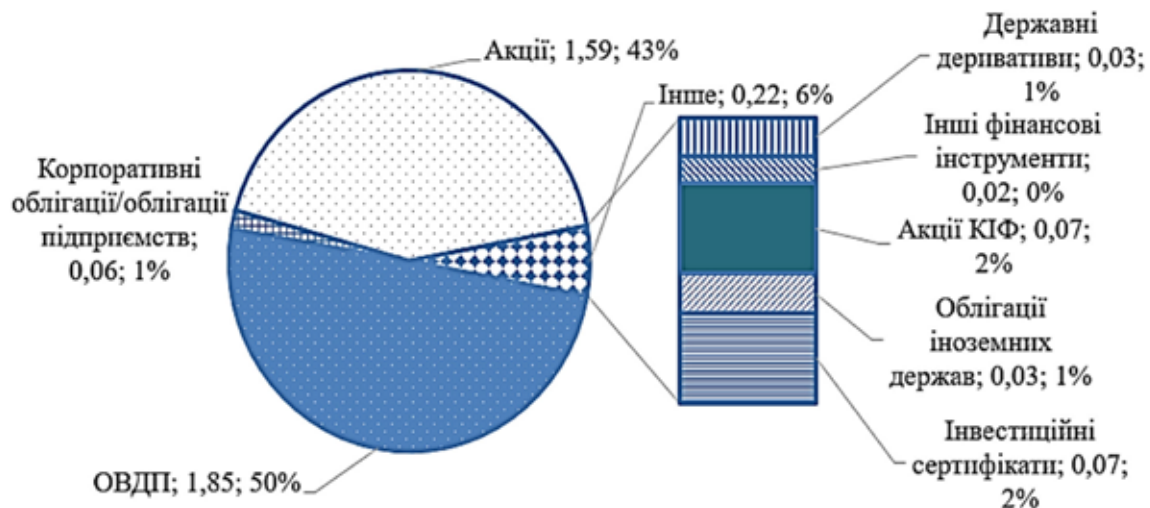

Рис. 2. Структура загальної номінальної вартості цінних паперів, з розподілом за видами фінансових інструментів, станом на 31.12.2024, трлн грн

Джерело: побудовано авторами на основі [8]

фінансових інструментів в обігу стимулюватиме залучення нових учасників на ринок, а також сприятиме розвитку сучасних механізмів корпоративного управління (рис. 3). Представлена модель ілюструє ключові напрями діяльності системи, що охоплюють обіг, зберігання та облік цінних паперів, їх випуск, а також обслуговування корпоративних прав власників. Важливим елементом є забезпечення контролю й нагляду з боку регуляторів, що гарантує дотримання законодавчих норм, захист прав учасників ринку та стабільність інфраструктури. У цілому схема демонструє узгоджену взаємодію інституційних елементів депозитарної системи, спрямовану на ефективне функціонування фондового ринку України.

Запровадження депозитарного обліку часток товариств з обмеженою відповідальністю в Україні стало новим етапом розвитку корпоративної інфраструктури. Система, запущена у березні 2024 року в тестовому режимі, уже в жовтні забезпечила перші операції. Це стало підтвердженням реальної дієздатності механізму та важливим кроком до формування прозорого ринку корпоративних прав.

За даними НДУ, станом на кінець 2024 року в системі обліку часток ТОВ та ТДВ було зареєстровано 29 товариств, з яких 7 мали уповноважені депозитарні установи. Загальна кількість відкритих рахунків учасників досягла 62, а сумарна вартість часток становила 1,9 млрд грн. Протягом зазначеного періоду в межах системи було здійснено 65 операцій з частками, включно з операціями на

рахунках ескроу, що свідчить про поступове формування активного ринку корпоративних прав у цифровому форматі та підвищення ролі централізованого обліку у забезпеченні прозорості та надійності корпоративних відносин [9].

Переведення обліку часток товариств з обмеженою відповідальністю із Єдиного державного реєстру до спеціалізованої Облікової системи часток становить суттєвий крок у напрямі інституційного вдосконалення корпоративної інфраструктури і має ряд переваг. По-перше, концентрація обліку корпоративних прав в межах однієї депозитарної установи підвищує надійність захисту прав власності, що зменшує ймовірність несанкціонованого доступу або маніпуляцій із частками. Це, у свою чергу, сприяє підвищенню довіри акціонерів та учасників до корпоративних структур і створює передумови для стабільнішого управлінського середовища.

По-друге, інтеграція обліку часток і цінних паперів в єдиній системі дозволяє учасникам товариств здійснювати більш ефективне управління портфелем корпоративних прав. Така консолідація сприяє прозорості власницьких структур, полегшує внутрішньо-корпоративний аудит та оптимізує процеси прийняття рішень на рівні зборів учасників, підвищуючи якість корпоративного контролю.

По-третє, наявність дистанційних електронних сервісів, включно з платформою для проведення загальних зборів та електронним документообігом, розширює можливості реалізації прав учасників та забезпечує опера-

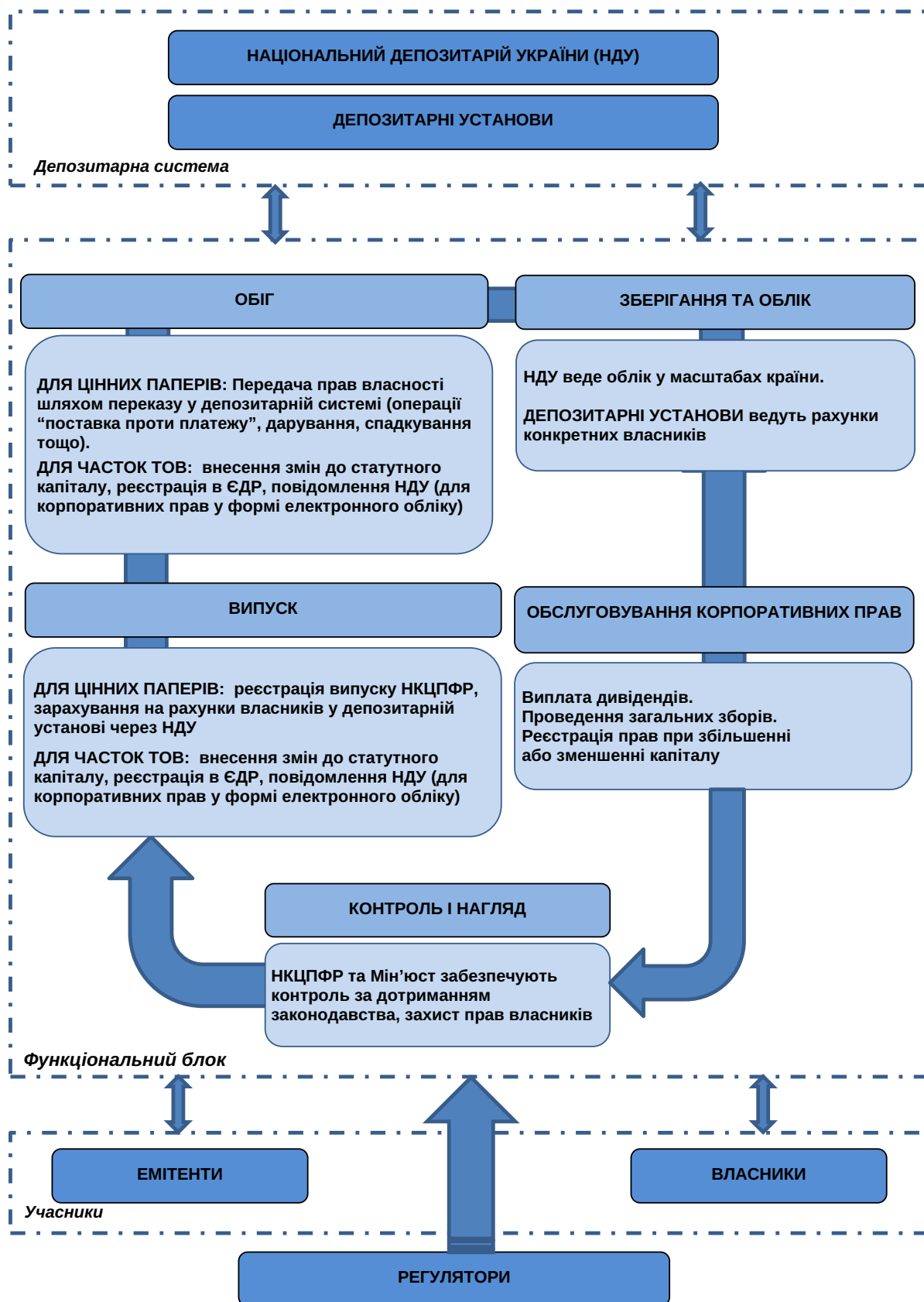

Рис. 3. Інституційна модель організації депозитарної діяльності в Україні

Джерело: розроблено авторами

тивність і формалізованість управлінських процедур. Це не лише знижує транзакційні витрати, але й підвищує ефективність прийняття стратегічних рішень і реалізації корпоративних політик.

По-четверте, впровадження механізмів умовного зберігання (ескроу) створює додаткові гарантії виконання зобов'язань у процесі відчуження часток, що сприяє стабільності корпоративних взаємовідносин і зменшує ризики виникнення конфліктних ситуацій між учасниками.

Нарешті, цифровізація всіх операцій у межах облікової системи підвищує оперативність обробки інформації, автоматизує контрольні функції та забезпечує відповідність сучасним стандартам фінансово-правового регулювання. Це формує передумови для більш прозорого, передбачуваного та ефективного корпоративного управління, підвищуючи загальний інституційний рівень розвитку корпоративного сектору.

Проведення загальних зборів учасників Товариства через Облікову систему часток характеризується специфічними організаційно-технологічними особливостями, що відображають сучасні тенденції цифровізації корпоративного управління. Насамперед, такий механізм не передбачає фізичної присутності учасників Товариства або їхніх представників на зборах, що забезпечує можливість дистанційного здійснення управлінських процедур та знижує операційні витрати на організацію зборів. Також усі голосування здійснюються виключно в електронному форматі через платформу Центрального депозитарію, що гарантує єдину систему обліку голосів і підвищує достовірність результатів прийняття рішень.

Повідомлення учасникам щодо проведення зборів, внесення змін до порядку денного та інших організаційних аспектів надсилаються через Облікову систему часток з урахуванням вимог чинного Порядку обліку, що забезпечує формалізацію та контрольованість інформаційних потоків. Крім того, голосування з питань порядку денного здійснюється за допомогою бюлетенів, які засвідчуються кваліфікованим електронним підписом учасника або його представника, а також іншими засобами електронної ідентифікації, що відповідають технічним і нормативним вимогам, визначеним Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку. Такий підхід забезпечує високий рівень безпеки, юридичної значущості та інтеграції про-

цесів корпоративного управління в цифрове середовище.

Попри позитивні зміни у розвитку депозитарної системи в Україні, існує низка викликів, що потребують послідовного вирішення для забезпечення ефективного функціонування корпоративного сектору.

По-перше, актуальною залишається проблема технічної та нормативної інтеграції. Необхідне подальше вдосконалення інформаційних систем Національного депозитарного управління та уповноважених депозитарних установ для безперебійного обслуговування операцій із новими видами активів, зокрема частками та віртуальними цінними паперами. Водночас ведеться робота над оновленням внутрішніх регламентів відповідно до останніх законодавчих змін, що підвищує стандартизацію та правову визначеність процесів.

По-друге, важливим є розширення мережі учасників системи. Для забезпечення ефективності її функціонування необхідно залучати більше депозитарних установ до статусу уповноважених, що надасть можливість обліку часток та випуску нових видів активів. Як зазначають у НДУ, широке впровадження нових сервісів сприяє підвищенню доступності послуг і створює передумови для активного розвитку бізнесу.

По-третє, значну роль відіграє інформаційна робота та формування довіри бізнесу. Частина товариств ще не поінформована про переваги депозитарного обліку або не має досвіду переходу до системи. Тому необхідно роз'яснювати користувачам переваги обліку, включно з надійністю, безпекою та доступом до нових сервісів, а також надавати методичну підтримку у процедурах внесення змін до статутів і вступу до системи.

По-четверте, економічні аспекти становлять додатковий виклик для розвитку депозитарної системи. Спершу тарифи Національного депозитарного управління були дещо завищеними, проте згодом вони були знижені з метою підвищення доступності послуг для емітентів та власників часток. Встановлення ринкових тарифів, на нашу думку, має відображати реальні витрати депозитарної діяльності та залишатися конкурентоспроможним, що вимагає збалансованого підходу між економічною доступністю сервісів і фінансовою стійкістю системи.

По-п'яте, розвиток депозитарної сфери стримується зовнішніми ризиками та економічною невизначеністю, зокрема війною та зниженням обсягів обороту порівняно з дово-

енним періодом. Частина інвесторів утримується від активної участі, що знижує ліквідність ринку. Водночас навіть у таких умовах депозитарії мають забезпечувати стійкість системи та відповідність міжнародним стандартам, підтримуючи стабільність корпоративного сектора на прозорих та надійних засадах.

Висновки. Депозитарна система України дедалі більше набуває значення не лише як інфраструктурний елемент ринку капіталу, але і як інструмент зміцнення корпоративного управління. Перехід від традиційної моделі обліку часток у Єдиному державному реєстрі до спеціалізованої облікової системи створює новий формат організації корпоративних прав, що відповідає сучасним вимогам цифрової економіки та міжнародним практикам.

Централізація обліку корпоративних прав у межах Національного депозитарію України

дозволяє забезпечити більш високий рівень захисту прав власників та зменшити ризики несанкціонованого втручання. Це формує основу для довіри між учасниками корпоративних відносин і створює передумови для стабільності управлінського середовища. Інтеграція обліку часток та цінних паперів в єдиній системі, у свою чергу, відкриває можливості для консолідації корпоративних активів, що полегшує внутрішньокорпоративний контроль та сприяє прозорості власницьких структур.

Отже, депозитарна система виступає не лише інституційною основою ринку капіталу, але й важливим елементом модернізації корпоративного сектору. Її подальший розвиток сприятиме підвищенню прозорості, підзвітності та ефективності управлінських процесів, що має стратегічне значення для сталого економічного зростання України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Лисенко С. Нові антирейдерські запобіжники та інші зміни в законодавстві про ТОВ і ТДВ. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/novi-antireiderski-zapobizniki-tainsi-zmini-v-zakonodavstvi-pro-tov-i-tdv>
2. Даниленко Є. Вплив нового Закону «Про акціонерні товариства» на ТОВ. URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/214701_vpliv-novogo-zakonupro-aktsonern-tovaristva-na-tov
3. Брус С. І. Депозитарні послуги на ринку цінних паперів України: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08. Київ, 2007. 24 с.
4. Вавженчук С. Я., Бондаренко Б. О. Проблеми розуміння клірингу цінних паперів як правової категорії. *Підприємництво, господарство і право*. 2014. № 5 (221). С. 29–32
5. Ващенко Ю. В. Правове регулювання клірингових розрахунків: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2003. 208 с.
6. Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні. Закон України від 10.12.1997 № 710/97-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710/97-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Про депозитарну систему України. Закон України від 06.07.2012 № 5178-VI (редакція від 01.01.2025) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5178-17#Text>
8. Звіти про діяльність НКЦПФР у 2020-2024 рр. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/about-us/annual-reports/>
9. Облік часток ТОВ та ТДВ. Національний депозитарій України. URL: <https://www.csd.ua/oblik-chastok-tov/>

REFERENCES:

1. Lysenko, S. Novi antyreiderski zapobizhnyky ta inshi zminy v zakonodavstvi pro TOV i TDV [New anti-raider safeguards and other changes in the legislation on LLCs and ALCs]. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/novi-antireiderski-zapobizniki-tainsi-zmini-v-zakonodavstvi-pro-tov-i-tdv> (in Ukrainian)
2. Danylenko, Ye. Vplyv novoho Zakonu «Pro aktsionerni tovarystva» na TOV [Impact of the new Law “On Joint Stock Companies” on LLCs]. URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/214701_vpliv-novogo-zakonupro-aktsonern-tovaristva-na-tov (in Ukrainian)
3. Brus, S. I. (2007). Depozytarni posluhy na rynku tsinnykh paperiv Ukrainy [Depository services in the securities market of Ukraine]: avtoref. dys. kand. ekon. nauk: 08.00.08). Kyiv (in Ukrainian)
4. Vavzhynchuk, S. Ya., & Bondarenko, B. O. (2014). Problemy rozuminnia klirynhu tsinnykh paperiv yak pravovoi katehorii [Problems of understanding securities clearing as a legal category]. *Pidpryemnytstvo, hospodarstvo i parvo – Entrepreneurship, Economy and Law*, vol. 5 [221], pp. 29–32. (in Ukrainian)
5. Vashchenko, Yu. V. (2003). Pravove rehuliuвання klirynhovyykh rozrakhunkiv [Legal regulation of clearing settlements]: dys. kand. yuryd. nauk: 12.00.07). Kyiv (in Ukrainian)

6. Zakon Ukrainy "Pro Natsionalnu depozytarnu systemu ta osoblyvosti elektronnoho obihu tsinnykh paperiv v Ukraini" vid 10.12.1997 № 710/97-VR [Law of Ukraine "On the National Depository System and the peculiarities of electronic circulation of securities in Ukraine" of December 10, 1997 №. 710/97-VR]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710/97-%D0%B2%D1%80#Text>

7. Zakon Ukrainy "Pro depozytarnu systemu Ukrainy" vid 06.07.2012 № 5178-VI (redaktsiia vid 01.01.2025) [Law of Ukraine "On the Depository System of Ukraine" of July 6, 2012 № 5178-VI (version as of 01.01.2025)]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5178-17#Text>

8. Natsionalna komisiia z tsinnykh paperiv ta fondovoho rynku. (2020–2024). Zvity pro diialnist [National Securities and Stock Market Commission of Ukraine. (2020–2024). *Annual reports*]. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/about-us/annual-reports/>

9. Natsionalnyi depozytarii Ukrainy. Oblik chastok TOV ta TDV [National Depository of Ukraine. *Accounting of shares of LLCs and ALCs*]. URL: <https://www.csd.ua/oblik-chastok-tov/>